

Minister do spraw Polityki Senioralnej

Marzena Okła-Drewnowicz

DSP.INT.4610.945.2024
Warszawa, 9 sierpnia 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 3395 z 21 czerwca 2024 r. Pani Poseł Krystyny Skowrońskiej w sprawie *finansowania pobytu w domach pomocy społecznej*, przedstawiam stosowne informacje.

Domy pomocy społecznej, zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej¹, prowadzone są w ramach zadań własnych przez gminy lub powiaty. Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej ponoszona jest do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca, ustalanego indywidualnie dla każdej placówki.

Do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej obowiązani są w kolejności:

- 1) mieszkanka lub mieszkaniec domu, jednak w kwocie nieprzekraczającej 70% swojego dochodu,
- 2) małżonek, zstępni przed wstępnymi,
- 3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej.

Wysokość ponoszonej przez osoby bliskie odpłatności za pobyt członka rodziny w domu pomocy społecznej, ustalana jest w umowie zawartej z kierownikiem ośrodka pomocy społecznej. Zawarcie umowy powinno być poprzedzone rozeznaniem sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej tych osób, a wysokość odpłatności w niej określonej powinna być ustalona w drodze negocjacji pomiędzy osobą zobowiązaną, a ośrodkiem pomocy społecznej. Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wnosi się, jeżeli posiadany dochód na osobę jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego odpowiednio osoby samotnie gospodarującej bądź na osobę w rodzinie.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera też przepisy umożliwiające nieponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej. Osobę zobowiązaną do wnoszenia opłaty zwalnia się obligatoryjnie z ponoszenia odpłatności w sytuacji:

- pozbawienia danego mieszkańca władzy rodzicielskiej nad osobą zobowiązaną do ponoszenia opłaty;
- skazania mieszkańca za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego popełnione na szkodę tej osoby, jej zstępnego, małoletniego lub pełnoletniego nieporadnego ze względu na wiek, stan psychiczny lub fizyczny rodzeństwa lub jej rodzica.

¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r., Dz. U. z 2023 r. poz. 901, z późn. zm.

Fakultatywnie można zwolnić z ponoszenia wyżej wymienionej opłaty, częściowo lub całkowicie, po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego. W szczególności może to mieć miejsce jeżeli występują uzasadnione okoliczności, takie jak:

- długotrwała choroba,
- niepełnosprawność,
- małżonkowie, zstępni, wstępni utrzymują się z jednego świadczenia lub wynagrodzenia,
- wykazane zostało naruszenie przez mieszkańca domu obowiązku alimentacyjnego lub innych obowiązków rodzinnych względem osoby obowiązanej do wnoszenia opłaty.

Katalog zwolnień z odpłatności zawarty w artykule 64 ustawy o pomocy społecznej jest otwarty, o czym świadczy użycie zwrotu „w szczególności”. Ośrodek pomocy społecznej może więc zwolnić osobę z odpłatności także w innych, niewymienionych w tym przepisie sytuacjach. Decyzja dotycząca zwolnienia z odpłatności należy do gminy, gdyż w razie zwolnienia z odpłatności to gmina przejmuje na siebie obowiązek ponoszenia kosztów pobytu w domu pomocy społecznej w miejsce zwolnionych członków rodziny.

Przepisy dotyczące obowiązku ponoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są zbieżne z rozwiązaniami zawartymi w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym², które dotyczą obowiązku alimentacyjnego. Zgodnie z artykułem 128 Kodeksu, obowiązek dostarczania środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania (obowiązek alimentacyjny), obciąża m.in. krewnych w linii prostej.

Zgodnie z ideą deinstytucjonalizacji, obecnie szczególnie promowane są działania służące procesowi stopniowego odchodzenia od organizowania usług świadczonych wobec osób starszych i z niepełnosprawnościami w dużych instytucjach przede wszystkim na rzecz form rodzinnych i środowiskowych.

Samotność osób starszych, której często towarzyszy ograniczona sprawność, utrudnia zadbanie o własne potrzeby oraz prowadzi do znaczącego pogorszenia stanu zdrowia i może wymagać intensywnej opieki. Dlatego też w dobie szybko starzejącego się społeczeństwa, najważniejszym wyzwaniem wydaje się zapewnienie odpowiedniego systemu usług wsparcia o charakterze opiekuńczym w miejscu zamieszkania, których celem jest utrzymanie osoby starszej w jak najlepszej kondycji psychicznej i fizycznej, czy minimalizowanie skutków utraty sprawności pojawiającej się wraz z wiekiem. Odpowiednie wsparcie w miejscu zamieszkania, przeciwdziała także nadmiernym hospitalizacjom, czy opóźnia konieczność zapewnienia miejsca opieki w całodobowej placówce.

Odpowiadając na to wyzwanie, 22 marca br. do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów został wpisany projekt ustawy o bonie senioralnym. Rozwiązanie skierowane będzie do osób w wieku 75 lat i więcej i ich pracujących rodzin. W ramach bonu osoba starsza, po spełnieniu określonych warunków dla niej i jej zstępnych, będzie mogła otrzymać wsparcie w ramach usług o charakterze opiekuńczym w miejscu zamieszkania. Usługi te będą realizowane przez gminę lub podmiot, któremu gmina zleci ich realizację. Rozpoczęcie konsultacji projektu ustawy przewidziane jest na III kwartał 2024 r.

Z wyrazami szacunku,

Marzena Okła-Drewnowicz
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

² Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r., Dz. U z 2023 r. poz. 2809.